
КРУГЛИЙ СТІЛ-ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ “СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ”

У рамках постійно діючого Круглого столу 15 травня 2009 року в Інституті демографії та соціальних досліджень НАН України за сприяння ГО „Український центр соціальних реформ” відбулася презентація дослідження „Сучасні проблеми соціального захисту та соціальної інтеграції в Україні”, виконаного фахівцями ІДСД НАН України у рамках проекту Європейської комісії „Підтримка досліджень у сфері соціального захисту та соціального включення у Білорусі, Молдові та Україні”.

У засіданні взяли участь: директор Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України, академік НАН України *Е.М. Лібанова*, заступник Міністра праці та соціальної політики України *О.В. Гаряча*, директор пенсійного департаменту Міністерства праці та соціальної політики України *М.І. Шамбір*, начальник відділу високоспеціалізованої допомоги Департаменту розвитку медичної допомоги Міністерства охорони здоров'я України *С.І. Лулей-Ткач*, заступник голови Головного управління охорони здоров'я та медичного забезпечення КМДА з лікувальної роботи *В.В. Загородній*, провідний спеціаліст департаменту обстеження домогосподарств Державного комітету статистики України *О.М. Лизогуб*, головний спеціаліст департаменту сімейної та гендерної політики Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту *О.Г. Буркаль*, а також фахівці законодавчої та виконавчої гілок влади, представники міжнародних організацій, провідні науковці.

Під час засідання було обговорено такі питання:

- макроекономічні та демографічні аспекти соціальної політики;
- соціальний захист населення України;
- бідність та соціальне виключення;
- проблеми пенсійного забезпечення;
- актуальні питання функціонування системи охорони здоров'я.

Із доповіддю “Соціальний захист в Україні: становлення, розвиток, сучасні проблеми”, що супроводжувалась детальною презентацією, виступила заступник директора з наукової роботи ІДСД НАН України, доктор економічних наук *Олена Макарова*. У доповіді йшлося про етапи формування та становлення нинішньої системи соціального захисту в Україні, проаналізовано її структуру, оцінено ефективність стосовно різних категорій отримувачів допомоги і зроблено висновки, що діюча нині система соціального захисту характеризується низкою проблем та протиріч, зокрема це:

- відсутність збалансованості між економічним зростанням та соціальними видатками;

- високий рівень демографічного старіння;
- непослідовність політики;
- низький рівень оплати праці;
- більшість допомог надаються за принципами та підходами, характерними для системи соціального забезпечення – категорійно (безадресно), без урахування добробуту, часто – за політичними мотивами;
- протиріччя між вимогами ринкової системи господарювання та життєвими настановами великої частини населення.

Із наступною доповіддю виступила старший науковий співробітник відділу проблем якості демографічних процесів ІДСД НАН України, к.е.н. *Світлана Аксьонова*. У доповіді-виступі Аксьонової С.Ю. було розглянуто оцінку населенням певних заходів пронаталістської політики, зокрема запровадження вагової одноразової допомоги при народженні дитини. Згідно з результатами соціально-демографічного обстеження «Сім'я і діти», проведеного у квітні 2008 р., більшість респондентів вважають, що держава повинна займати активну позицію у регулюванні і стимулюванні дітородної активності населення. Однак за оцінкою респондентами факторів змін в умовах життя або у демографічній політиці, які здатні найбільшою мірою сприяти підвищенню народжуваності в країні, такий фактор як “збільшення одноразової допомоги при народженні дитини” істотно поступався “підвищенню рівня оплати праці”, “поліпшенню житлових умов населення” та “створенню сприятливих умов для поєднання професійної зайнятості з материнством”. Близько 5% респондентів відкрито зізнались, що на рішення народити ще одну дитину вплинуло запровадження вагової допомоги при народженні дитини.

Заключним виступом на Круглому столі стала презентація провідного наукового співробітника ІДСД НАН України, к.е.н. *Лідії Ткаченко* – “Проблеми пенсійного забезпечення в Україні”, присвячена аналізу результатів пенсійної реформи з позицій адекватності пенсій та стабільності пенсійної системи. Важливим досягненням слід вважати забезпечення мінімальних стандартів життя для всіх пенсіонерів шляхом запровадження мінімальної пенсійної виплати на рівні, не нижчому від прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність. Водночас спостерігається тенденція до зростання рівня бідності людей похилого віку відносно стандартів життя населення працездатного віку. Оскільки переважна більшість сучасних пенсіонерів працювали за радянських часів, коли для працездатних осіб зайнятість була обов'язковою, а розміри зарплат відрізнялися неістотно, диференціація в розмірах пенсій невелика. Найбільш дискусійні питання пенсійної реформи:

- підвищення пенсійного віку та тривалості необхідного стажу (особливо для жінок);
- запровадження другого рівня, зокрема стартові параметри, напрями інвестування та участь недержавних пенсійних фондів;
- розвиток третього рівня, в тому числі професійних пенсійних фондів для працівників, зайнятих у шкідливих умовах.

Після обговорення було опрацьовано пропозиції, які будуть враховані учасниками Круглого столу у подальшій діяльності своїх установ та організацій.

*Огляд за матеріалами Круглого столу підготував
кандидат економічних наук В.В. Черніченко*